

Předškolní období

Dítě ve věku 3-6 let

Věk mateřské školy

Mateřská škola ano či ne?

Výhody rodinné výchovy

Kombinace – rodinná výchova jako základ, na němž školka dále účelně staví a napomáhá dalšímu rozvoji dítěte

Stabilizace vlastní pozice ve světě, diferenciací vztahu ke světu

Fantazijní zpracování informací, představivost pomáhá pochopení světa

Intuitivní uvažování, které není zcela regulováno logikou

Motorický vývoj

Tříleté dítě – chůze i běh plně rozvinut po způsobu dospělých, zvládnutá jízda na tříkolce, koloběžce či kole s postranními kolečky

4-5 leté dítě – skáče snožmo, leze po žebříku, prolézačkách, seskočí z nízké lavičky, stojí na jedné noze, umí házet a chytat míč.

Zručnost jako základ narůstající soběstačnosti – samostatně jí, svléká se i obléká, obouvá boty, učí se tkaničky, vykoná toaletu, umyje si ruce, je schopno se samo koupat...

Grafomotorický vývoj – viz vývoj kresby

Vývoj řeči

Velký pokrok ve výslovnosti, mizí dětská patlavost, přetrvává-li ještě kolem vstupu do školy je vhodná logopedická podpora.

Větná skladba – narůstá složitost, vedle souvětí souřadných se kolem třetího roku objevují souvětí podřadná.

Zájem o mluvenou řeč – poslouchají pohádky, povídky, učí se básničky, říkanky.

Užívání řeči k regulaci svého chování – zprvu nahlas, od 5 roku vnitřní řeč, bez hlasitého vyjadřování svých záměrů.

Rozvoj hudebních schopností – učí se zazpívat písničku.

Správně pojmenovává základní barvy.

5 leté dítě – tvoří jednoduché definice známých věcí

Chápání časové perspektivy v řeči – večer, zítra, musíš počkat...

Vývoj myšlení

Kolem 4 let – předpojmové (=symbolické) myšlení je nahrazeno názorovým (=intuitivním) myšlením.

Usuzování je stále vázáno na vnímané nebo představované, úsudky stále vázány na názor (jednoduchý x rozčleněný názor).

Přetrvává centrace myšlení (=zdůraznění pouze jednoho aspektu), centrace k různým vlastnostem, není schopné vzít do úvahy více parametrů – známe pokusy Piagetovy s korálky, s plastelínou...

Myšlení je stále prelogické, hlavními charakteristikami je egocentrismus, antropomorfismus, magičnost (dovoluje měnit fakta podle vlastního přání).

Typické znaky uvažování

Centrace – redukce informací, ulpívání na jednom centrálním znaku, neschopnost uvažovat komplexněji a vzít do úvahy více aspektů situace

Kognitivní egocentrismus – subjektivní názor považuje za obecně platný, „zakrývání očí, když nechce, aby byl viděn“, „máš bratra“

Fenomenismus – důraz na zjevnou podobu světa, svět je takový jako se jeví, „velryba je ryba“

Prezentismus – důraz na přítomnost, představuje jistotu, je to teď a tady, dítě to tak vidí

Způsoby zpracování informací

Magičnost

Antropomorfismus

Arteficialismus

Absolutismus

Ignorování informací, které překážejí a komplikují pohled na svět

Vnímání množství – percepční odhad (cca do 5 kusů)

Počítání – znalost jmen číslovek, ale ne pochopení podstaty číselného pojmu. Objektům přiřazují čísla „náhodně“.

Paměť – 3 leté děti dva objekty, 4 leté tři, 5 leté čtyři.

Socializace v předškolním období

Týká se třech oblastí:

1. Vývoj sociální reaktivity – bohatě diferencované emoční vztahy k lidem v blízkém i vzdálenějším společenském okolí. Selhání v této oblasti – autistické děti.
2. Vývoj sociálních kontrol a hodnotových orientací – normy, které si dítě vytváří na základě příkazů a zákazů udělovaných dospělými a které postupně přijímá za své. Selhání v této oblasti anetičtí psychopati.
3. Osvojování sociálních rolí – chápání takových vzorců chování a postojů, které jsou od jedince očekávány ostatními členy společnosti, a to vzhledem k jeho věku, pohlaví, společenskému postavení, atd.

Vývoj sebepojetí

Základy sebepojetí se utvářejí již v batolecím období (kolem 2 let), děti znají své „základní charakteristiky“, uvádějí, že jsou děti a ne dospělí, znají své pohlaví.

V předškolním období – popisují své vlastní fyzické rysy (jsem silný), své vlastnictví (to je moje) a své vlastní preference (co mají a nemají rády). Je to ovšem nestabilní a vázané k dané situaci.

Ve školním věku se zaměřují i na psychologické vlastnosti, schopnosti a emoce.

Sebehodnocení v předškolním věku – poměrně vysoké (to zvládnu, já to udělám), ale nestabilní, hodně závislé na aktuální sociální situaci. Pozitivně koreluje s jistotou ve vztazích s rodiči.

Teorie mysli

Porozumění prožívání druhých lidí.

Základem teorie mysli je vědomí, že i druzí lidé mají vnitřní prožitky.

Experiment se schováváním věcí, zlom kolem 4 roku života. Děti, které mají sourozence, jsou v řešení takových úloh úspěšnější než jedináčci.

Kolem 4 let dokáže dítě předpovídat emoční reakce druhých na určitou situaci. Předškolní dítě se domnívá, že myšlenky a pocity se musí projevit přímo v chování (když se někdo usmívá, je šťastný). Pocity provinění dítěte.

Teprve školní dítě si uvědomuje možnost maskovat vlastní pocity a odvozují, že výraz emocí může být zavádějící i u druhých.

Vývoj sociálních rolí

Předškolní období – období hry.

Sociální role se utvářejí a posilují i v průběhu vývoje hry.

Role kamaráda, lišící se od sourozence, riziko odmítnutí, rozvoj altruismu, pokud je kamarád v nějaké nevýhodě, morální pravidla vycházející ze symetrie „něco za něco“.

Uvědomuje si rozdíl platnosti norem ve vztahu k dětem a k dospělým.

Potřeba seberealizace – aktivita, za kterou je dítě pozitivně hodnoceno.

Morální uvažování (Kohlberg) – heteronomní stadium